



دانشگاه گیلان
علمی کاربردی
مرکز علمی کاربردی فدراسیون شطرنج

مبانی و مدیریت فناوری اطلاعات

سواد اطلاعاتی

استاد : جناب آقای هرندی

دانشجویان : گلاره افضلی

علی عیسی پور

سواد

واژه سواد در طول زمان مفاهیم متفاوتی داشته است . سواد دربرگیرنده مهارت های مورد نیاز برای یک شخص است تا بتواند نقش مناسبی در جامعه ایفا کند .

ساده ترین حالت سواد ، مشتمل بر توانایی به کارگیری زبان است . بدین معنا که شخص باسواد قادر به خواندن ، نوشتن و درک زبان بومی خود است .

سواد اطلاعاتی

امروزه با توجه به تغییرات و تحولات عصر حاضر، حجم وسیع اطلاعات و گستردگی، پراکندگی و تولید شتابنده دانش در حوزه های مختلف علم هر فرد نیازمند فراگیری مهارت ها و توانمندیهای فراتر از سواد سنتی است. شرط موفقیت در این عصر برخورداری از قابلیت هایی است که فرد بتواند به واسطه آن ها به تشخیص نیاز اطلاعاتی بپردازد. از میان انبوه اطلاعات، مناسب ترین منبع اطلاعات را برای نیاز اطلاعاتی خود انتخاب کند. اطلاعات مورد نیاز خود را مکان یابی و ارزیابی کند و در نهایت مورد استفاده قرار دهد. این گونه مهارت ها و توانایی ها در عبارت “سواد اطلاعاتی” خلاصه می شوند.

نخستین بار در سال ۱۹۷۴ ، پی .جی. زورکوفسکی عبارت سواد اطلاعاتی را در انجمن صنعت اطلاعات آمریکا به کار برد . او اعتقاد داشت که تنها ۱/۶ جمعیت آمریکا توانایی درک راه های دسترسی به اطلاعات جدید در حال ظهور و شناخت چگونگی این مسیر جدید و تاثیر آن بر زندگی اقتصادی و اجتماعی خود را دارند .

ویژگی های شخص دارای سواد اطلاعاتی

براساس تعریف انجمن کتابخانه ای آمریکا (ALA) در سال ۱۹۸۹ ، فردی است که از توانایی های زیر برخوردار باشد :

❖ یاد می گیرد زمانی را که به اطلاعات نیاز دارد تشخیص دهد (تشخیص زمان استفاده از اطلاعات)

❖ می آموزد محیط های اطلاعاتی موجود را بررسی کند و بهترین منابع اطلاعاتی برای پاسخگویی به نیاز اطلاعاتی و چگونگی یک راهبرد جست و جوی موفق را تشخیص دهد. (توانایی مکان یابی اطلاعات)

❖ می آموزد که اطلاعات بازیابی شده را ارزیابی کند (توانایی ارزیابی اطلاعات)

❖ به منظور حل مسئله ، عقاید را با هم ترکیب و سازماندهی کند و راه حلی برای آن نشان دهد . (توانایی بهره برداری موثر از اطلاعات)

الگوهای توسعه سواد اطلاعاتی

الگوهای متعددی برای توسعه سواد اطلاعاتی در جهان ارائه شده اند .
کنفرانس کتابخانه های ملی و دانشگاهی بریتانیا در سال ۱۹۹۹ الگویی
را برای سواد اطلاعاتی ارائه داده است که مبتنی بر ۷ محور است و در
دو مجموعه مهارتی زیر قرار می گیرد .

الف - چگونگی کشف و دسترسی اطلاعات :

- ❖ شناسایی اطلاعات مورد نیاز
- ❖ شناسایی روش رسیدن به منابع اطلاعاتی مفید
- ❖ چگونگی توسعه و اصلاح روش جستجو
- ❖ چگونگی دسترسی به منابع اطلاعاتی و ابزارهای جستجو برای رسیدن
به اطلاعات مورد نیاز

ب - چگونگی فهم و بهره برداری از اطلاعات

- ❖ چگونگی ارزیابی اطلاعات بازیابی شده
- ❖ سازماندهی و ایجاد ارتباط بین دانش جدید با دانش موجود
- ❖ ترکیب و تولید دانش جدید

فراگیری مهارت های مطرح شده در این استاندارد برای تمامی افراد به ویژه دانشجویان حائز اهمیت است . زیر باتوجه به روند سریع پیشرفت دانش ، درک و بهره گیری بهینه از دانش روز جامعه ، نیازمند مهارت های سواد اطلاعاتی است . دانشجوی باسواد اطلاعاتی فردی است که می تواند با استفاده از اصول مهارت های جستجوی اطلاعات ، نیازهای فردی و اجتماعی خود را برطرف سازد .

گواهینامه های سواد اطلاعاتی

انواع گواهینامه ها برای آموزش مهارت های موردنیاز به منظور رسیدن به سواد رایانه ای ارائه می شوند ، عبارتند از :

- ❖ گواهینامه بین المللی یادگیری رایانه (ICCS)
- ❖ گواهینامه بین المللی کاربری رایانه (ICDL)
- ❖ دیپلم بین المللی در یادگیری رایانه (IDCS)
- ❖ دیپلم پیشرفته بین المللی در فراگیری رایانه (IAD)
- ❖ گواهینامه (MyIUL)

گواهینامه بین المللی یادگیری رایانه ICCS

International Certificate In Computer Studies

مبتنی بر یک دوره آموزشی است که توسط مرکز NCC در کشور انگلستان به عنوان دوره ای مقدماتی در فناوری اطلاعات برنامه ریزی شده است . این مرکز در بیش از ۳۰ کشور جهان شعبه دارد و تاکنون دوره های بسیاری را برگزار کرده است . این استاندارد دارای ۵ مهارت اجباری است که عبارتند از :

- ❖ مفاهیم پایه کاربرد رایانه
 - ❖ زبان انگلیسی برای ارتباط رایانه
 - ❖ توانایی استفاده از رایانه شخصی
 - ❖ ریاضیات پایه در کاربرد رایانه
 - ❖ مقدمه ای بر برنامه نویسی و پایگاه داده ها
- این مهارت ها طوری برنامه ریزی شده اند که یک داوطلب می تواند همزمان ۲ مهارت را با هم کسب کند . هر مهارت در ۷ هفته به طور کامل ارائه می شود . یادگیری همزمان دو مهارت ۶ ماه و هر مهارت به طور جداگانه ۱۲ ماه طول خواهد کشید .

گواهینامه بین المللی کاربری رایانه ICDL

International Computer Driving Licence

در سال ۱۹۹۵، انجمن جوامع حرفه ای انفورماتیک اروپا (CEPIS) یک گروه ویژه تحت حمایت مالی اتحادیه اروپا ایجاد کرد که هدف آن، دستیابی به روشی برای ارتقای سطح مهارتهای IT در سراسر اروپا بود. این گروه ویژه در سال ۹۵ و اوایل ۹۶، آزمونهای آزمایشی، برگزار کردند تا اینکه سرانجام در آگوست سال ۱۹۹۶، گواهینامه اروپایی راهبری کامپیوتر (ECDL) در سوئد ارائه و به تدریج در سراسر اروپا و سپس در سطح بین المللی مطرح شد. برنامه ECDL/ICDL توسط بنیاد ECDL-F ECDL در سطح جهانی اداره میشود. این بنیاد که در سال ۱۹۹۷ تاسیس شد، سازمانی غیرانتفاعی است که وظیفه آن بهبود، گسترش و تصدیق مهارتهای کامپیوتری و دانش IT است. در حال حاضر ICDL به مدرک استاندارد تبدیل شده که در کشورهای غیراروپایی کاربرد دارد و برنامه درسی آن مشابه دروس ECDL است. بنیاد گواهینامه اروپایی راهبری کامپیوتر، برنامه درسی را تعیین کرده و آن را دائماً به روز رسانی میکند تا اطمینان حاصل شود که دروس آن با دنیای کار و پیشرفتهای انجام شده در زمینه فناوری، هماهنگ است.

نحوه اخذ مدرک ICDL

ICDL به هفت مهارت تقسیم شده است و متقاضی برای به دست آوردن مدرک ICDL باید در امتحانات این هفت مهارت قبول شود. هر فردی بدون توجه به سن، جنس، تحصیلات، تجربه یا پیش زمینه می تواند در این آزمونها شرکت کند. ثبت نام برای ICDL از طریق مراکز مجاز برگزاری آزمون صورت می گیرد. پس از موفقیت در آزمون هر مهارت، مرکز برگزاری آزمون، نتیجه را در یک پایگاه داده مرکزی ثبت می کند. برای کسب گواهینامه ICDL، میتوان همه مهارتها را به یکباره و یا با فاصله زمانی امتحان داد. اما باید طی ۳ سال از زمان شروع اولین آزمون، تمام هفت دوره را با موفقیت سپری کرد. وقتی فرد، تمام آزمونها را با موفقیت پشت سر گذاشت، مدرک ICDL را دریافت خواهد کرد. برخی از مراکز، فقط برگزار کننده آزمونها هستند، اما در بسیاری از مراکز آموزشی ICDL، دوره های آموزشی جهت آماده سازی آزمون دهندگان نیز ارائه می شود.

اهداف ICDL

اهداف این گواهینامه عبارتند از:

- ۱- ارتقای سطح تواناییها در IT
- ۲- ارتقای سطح کارایی در شرکتها
- ۳- ایجاد توانایی در کارفرمایان برای سرمایه گذاری موثر در IT
- ۴- تضمین استفاده بهینه از حداکثر مهارت و توانایی کارمندان در محیط کار

مهارت ها

- ۱- مفاهیم اساسی تئوری IT
- ۲- مقدمه ای بر ویندوز - استفاده و مدیریت فایلها
- ۳- واژه پردازی ، مقدمه ای بر WORD
- ۴- مقدمه ای بر صفحات گسترده EXCEL
- ۵- پایگاههای داده ، مقدمه ای بر ACCESS
- ۶- ابزار معرفی و نمایش ، مقدمه ای بر POWER POINT
- ۷- خدمات اطلاعاتی شبکه - اینترنت و پست الکترونیک

دیپلم بین المللی در یادگیری رایانه (IDCS)

International Diploma in Computer Studies

دیپلم بین المللی در آموزش کامپیوتر توسط موسسه انگلیسی NCC اعطا می شود . این دوره به ویژه برای بازگشت قشرهای حرفه ای به تحصیل (در سطوح بالاتر) بسیار مناسب است . پیش نیاز این دوره ، دوره ICCS است . این دوره شامل ۴ مهارت اصلی ، ۴ مهارت اختیاری (با امکان انتخاب از میان ۵ مهارت) و یک پروژه عملی است . مهارت‌های اصلی شامل فناوری کامپیوتر ، توسعه سیستمها ، تشکیلات شغلی ، ارتباط شغلی و مهارت‌های اختیاری شامل برنامه نویسی کامپیوتر ، پشتیبانی فنی کامپیوتر ، اینترنت ، چندرسانه ایها ، تجارت الکترونیک و عمومی است . هر مهارت حداقل در ۶ هفته ارائه می شود و داوطلبان می توانند این دوره را در ۱۲ ماه بگذرانند.

دیپلم پیشرفته بین المللی در فراگیری رایانه (IAD)

این دیپلم نیز توسط موسسه NCC اعطا می شود . این دوره یک برنامه در سطح متوسط است که داوطلبان را برای مشاغلی در زمینه طراحی و تحلیل سیستم ها ، توسعه سیستم ها و پشتیبانی و آموزش فنی تعلیم می دهد . پیش نیاز این دوره ، دوره IDCS است . این دوره شامل ۶ مهارت اصلی و یک پروژه عملی است . ۶ مهارت اصلی عبارتند از :

- ❖ محیط شبکه
- ❖ طراحی و تحلیل سیستم ها
- ❖ محیط نرم افزار
- ❖ مدیریت پروژه
- ❖ مدیریت شغلی
- ❖ فنون

هر مهارت حداقل در ۶ هفته ارائه می شود و داوطلبان می توانند این دوره را در ۱۲ ماه بگذرانند .

گواهینامه MyIUL

انجمن ملی فناوری اطلاعات کشور مالزی ، استاندارد MyIUL را برای
سنجش سواد رایانه ای شهروندان مالزیایی و توسعه آن تهیه کرده
است . این استاندارد برای عموم شهروندان قابل استفاده است .
دارندگان این گواهینامه دانش و مهارت پایه برای استفاده از فناوری
اطلاعات و ارتباطات را بدست می آورند . این مهارت در ۲ سطح
طبقه بندی می شوند .

مهارت های سطح اول

❖ آشنایی با مفاهیم پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات

❖ کاربرد رایانه

❖ اینترنت

مهارت های سطح دوم :

❖ پردازش واژه (یادگیری کار با نرم افزار Word)

❖ صفحات گسترده (Exel)

❖ ارائه رایانه ای (PowerPoint)

❖ پایگاه داده ها (Access)

- ❖ مهارت های سواد اطلاعاتی
- تالیف : نرگس خالقی ، مرضیه سیامک
- ❖ فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی
- شماره ۴۴ ، ۱۳۸۶
- ❖ سایت ایران ICDL